

Gäller för: Operation Alingsås, Kirurgiavdelning Alingsås,
 Kirurgi-ortopedi-urologimottagning Alingsås
 Innehållsansvar: Henrik Jonsson, (henjo9), Enhetschef
 Granskad av: Henrik Jonsson, (henjo9), Enhetschef
 Godkänd av: Charlotta Claesson, (chacl1), Verksamhetschef

Giltig från: 2025-12-15

Giltig till: 2027-12-15

Blodhantering inför operation

Ingen blodgruppering Och BAS-test	Operationer med obetydlig risk för transfusionkrävande blödning De flesta övriga polikliniska operationer som inte nämns nedan och endoskopier
Blodgruppering (ej BAS test)	Operationer med liten risk för transfusionskrävande blödning
	Kirurgi
	Appendektomi, öppen eller laparoskopisk om operationen förväntas bli okomplicerad och patienten är ung och ej har varit gravid eller fått transfusion tidigare. Laparoskopiska ärrbräck.
	Ortopedi
	Axeloperation öppen* Clavikeländresektion* Total knäplastik
Blodgruppering och BAS-test	Operationer med risk för transfusionskrävande blödning
	Kirurgi
	Öppenolecystektomi Colonresektion Explorativ laparotomi/skopi TURP TURB (enbart om operatören ordinerar) TVR

	Ortopedi
	Amputation lår och underben Axelprotes Clavikelkirurgi Humerusfraktur öppen Höftfraktur Höftprotes
	Medicin
	Pacemaker (Vid dosbyte endast blodgruppering)
	*(OBS, tas blodgruppering vid dagkirurgi på operationsdagens fm skickas denna till Borås efter lunchtid, prov tagna på em., skickas detta rör först påföljande dag till lab i Borås)

För operationer med liten risk för transfusionskrävande blödning görs blodgruppering när patienten sätts upp för operation men däremot tas ingen BAS-test vid inläggning.

För operationer med risk för transfusionskrävande blödning skall patienten vara blodgrupperad och BAS-testad. Med ett godkänt BAS-test tar det 5-10 minuter att få erythrocytkoncentrat till operation. BAS-testet är giltigt i 5 dygn. Syftet med denna rutin är att visa att patienten inte har några irreguljära antikroppar och följaktligen att det inte bör vara några problem att få fram erythrocytkoncentrat. Det föreligger en ökad risk för irreguljära antikroppar om patienten tidigare fått blodtransfusioner.

Till några operationer med stor risk för blödning förbeställs/reserveras 2-4 enheter erythrocyter. Dessa förblir vanligtvis på blodcentralen och hämtas därifrån vid behov. Syftet med denna rutin är att omgående kunna hantera en svår blödning

Elektiva operationer

Prov för blodgruppering tas i samband med mottagningsbesök (då pat sätts upp på väntelista för op). Om en patient har blodgrupperats 2 gånger på lasarettet är grupperingen giltig under lång tid (Undantag är kvinnor som efter blodgruppering varit gravida) – kontrollera gärna journalen eller med lab. Elektiv blodgruppering utförs på Klin kem i Borås.

Vid inskrivning inför elektiv operation tas BAS-test. Om ingen blodtransfusion givits under mellanliggande tid tas ett nytt BAS-test på operationsdagens morgon om det tidigare BAS-testet är mer än fem dygn gammalt. I övriga fall BAS-test senast kvällen före operation och om

patienten har påvisade antikroppar **måste** BAS-test tas förmiddagen dagen före operation.

Om blodgruppering inte blivit gjord vid mottagningsbesök/inskrivningen på lasarettet händer det att den utförs akut i samband med att pat läggs in för operationen. Det är dyrt och resursslösande. Obs att blodgruppering kan göras via alla vårdcentraler!

Akuta operationer

Akut blodgruppering samt BAS-test görs i Alingsås. Dock erhålls bara analys av erythrocytantigen, d.v.s. ABO- och Rh-grupp bestäms. Resterande blodgruppering (se nedan) görs senare i Borås.

Även vid en akut blodgruppering är det önskvärt att prover för blodgruppering och BAS-test tas vid två olika sticktillfällen av två olika personer.

Om patienten skall opereras med kort varsel eller om patienten är mycket svårstucken kan prover för blodgruppering och BAS-test tas vid samma sticktillfälle. I så fall bör 2 personer vara närvarande och svara för ett provsvar.

Några förklaringar

Blodgruppering

Vid en normal blodgruppering görs:

- a. Bestämning av patientens ABO-grupp.
- b. Test på förekomst eller avsaknad av Rh(D) antigenet.
- c. Screening efter irreguljära antikroppar och om denna utfaller positiv görs en mer utvidgad antikroppsundersökning.

En *akut blodgruppering* innefattar endast analys av patientens erythrocyter (antigen).

Om patienten har irreguljära antikroppar måste *Förenlighetsprövning genom Mottagare-Givare-test* ("korstest") utföras på varje enhet som skall transfunderas. En BAS-test kommer alltså inte i fråga i sådana fall.

Om en patient har blodgrupperats 2 gånger på lasarettet är grupperingen giltig under lång tid. Undantag är kvinnor som efter blodgruppering varit gravida.

Bas-test

= Blodgruppering och Antikropp-Screening. I testet ingår:

1. kontroll av AB0-grupp.
2. Antikroppscreeningen innebär att blodet testas mot en panel av celler för att påvisa ev irreguljära erythrocytantikroppar. Om nu vår patient har sådana antikroppar vidtar en antikropsutredning och det kan dröja timmar till dagar innan erythrocytkoncentrat kan lämnas ut.

3. Datoriserad kontroll av mottagare och givare.

Ett BAS-test är godkänt om inga irreguljära antikroppar påvisats varpå AB0-Rh(D)-kompatibelt blod kan lämnas ut. En godkänd BAS-test är giltig i 5 dygn. Under denna tid kan ett obegränsat antal enheter ges.

Information om handlingen

Handlingstyp: Rutin

Gäller för: Operation Alingsås, Kirurgiavdelning Alingsås,
Kirurgi-ortopedi-urologimottagning Alingsås

Innehållsansvar: Henrik Jonsson, (henjo9), Enhetschef

Granskad av: Henrik Jonsson, (henjo9), Enhetschef

Godkänd av: Charlotta Claesson, (chacl1), Verksamhetschef

Dokument-ID: SV9042-122748033-78

Version: 5.0

Giltig från: 2025-12-15

Giltig till: 2027-12-15